Eduskunnan liikennejaosto

HE 146/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2022, eduskunnan liikennejaoston lausuntopyyntö 11.10.2021

Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen Liikenne ja infrastruktuuri -vastuualueen asiantuntijalausunto talousarvioesityksestä vuodelle 2022

Eduskunnan liikennejaosto on pyytänyt kirjallista asiantuntijalausuntoa Lapin ELY-keskukselta hallituksen esityksestä valtion talousarvioksi vuodelle 2022. Lausuntopyynnön teemoja ovat väyläverkon kehittämis- ja kunnossapitohankkeet alueiden näkökulmasta sekä liikennepoliittisen selonteon toimeenpanon tilanne.

Tulevien vuosien perustienpidon rahoitusnäkymät ovat haastavat. Ensi vuonna rahoitus pysyy valtakunnallisesti suurin piirtein tämän vuoden tasolla. Rahoitustason laskeminen vuodelle 2023 on huolestuttavaa, koska Lapin maantieverkon korjausvelka on jo pitkään kasvanut ja sama suuntaus näyttäisi jatkuvan. Erityisen huolestuttava se on vähäliikenteisen päällystetyn ja sorapäällysteisen tieverkon, mutta myös tiemerkintöjen, siltojen ja valaistuksen osalta. Talvien muuttuminen leudommiksi on lisännyt erityisesti sorateiden mutta myös päällystettyjen teiden kelirikkoa.

Lapissa kestävä päällystysmäärä olisi 300 km vuodessa. Sillä päästäisiin keskimääräiseen 20 vuoden uusimiskiertoon, jolla päällysteet voitaisiin pitää nykyisessä kunnossa. Tänä vuonna päällystetään 152 km maanteitä ja 12 km kävely- ja pyöräilyteitä. Ensi vuoden päällystyspituuden ennuste on vain 105 km. Lapin pitkien etäisyyksien ja harvan maantieverkon vuoksi vähäliikenteinenkin maantie on erittäin tärkeä, koska se on usein ainoa reitti kulkemiseen. Alemman tieverkon ongelmat (kelirikko, rajoitukset, sulkeminen) aiheuttavat merkittäviä ja kalliita kiertomatkoja ja erityisjärjestelyitä erityisesti puunkorjuuseen liittyen. Kestävään päällystysmäärään pääseminen vaatisi Lapissa noin 16 M€ lisärahoitusta vuosittain. Olemme vuosittain joutuneet muuttamaan huonokuntoisia päällystettyjä teitä sorateiksi.

Huonokuntoisten päällysteiden määrä jatkaa nousuaan erityisesti vähäliikenteisellä tieverkolla. Vähäisen päällystysmäärän vuoksi toimenpiteet kohdistuvat lähes kokonaan päätieverkolle, eikä 3–5-numeroisia teitä juurikaan korjata. Myös tiemerkinnöissä on runsaasti korjausvelkaa. Rahoituksen vähyyden vuoksi, sitä on jouduttu kohdentamaan enemmän päällysteisiin ja tiemerkinnät ovat jääneet vähemmälle viime vuosina.

LAPIN ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUS

0295 037 000
www.ely-keskus.fi
Y-tunnus 2296962-1

Kirjaamo
PL 8060, 96101 Rovaniemi
kirjaamo.lappi@ely-keskus.fi

Koska perustienpidon rahoitus on ollut liian alhainen jo pitkään, tieverkko on päässyt monin paikoin niin huonoon kuntoon, ettei pelkkä päällystäminen enää riitä, vaan joudutaan tekemään järeämpää korjausta. Keveimmän mahdollisen päällystystoimenpiteen sijasta on lisättävä tien kantavuutta sen rakennetta parantamalla tai lisäämällä päällysteen paksuutta. Tämän vuoksi korjausten kilometrihinta on noussut korkeammaksi.

Huonokuntoisten siltojen määrä on alkanut kasvamaan. Vuonna 2018 Lapissa oli 44 huonokuntoista siltaa ja ensi vuoden lopussa ennustetaan olevan 54 kpl. Lapissa on paljon siltoja, jotka ovat peruskorjausiässä, joten siltojen korjausrahoituksen korottamiselle on tarvetta.

Metsä Group on tehnyt päätöksen Kemin uuden biotuotetehtaan rakentamisesta. Tehtaan rakentamisen ja tuotantovaiheen aiheuttama liikenne vaatisi etenkin vähäliikenteisen tieverkon parantamista laajalla alueella. ELY-keskus on priorisoinut parantamistarpeet kustannuksineen yhdessä Metsä Groupin ja Väyläviraston kanssa, mutta Ajoksen satamatietä lukuun ottamatta rahoitusta ei ole saatu. Tällä hetkellä riskinä on, että alemmalle tieverkolle joudutaan asettamaan painorajoituksia kelirikkoaikaan, mikä vaikeuttaisi tehtaan rakentamisen maa-aineskuljetuksia ja myöhemmin sen tuotannon tarvitsemia puukuljetuksia.

Muutenkin elinkeinoelämällä on paljon tarpeita, joihin ELY-keskus ei kykene vastaamaan nykyisellä rahoitustasolla. Lapissa on vireillä mm. useita kaivoshankkeita, tuulivoimapuistoja ja matkailu alkaa elpymään koronan aiheuttamasta lamasta.

Liikenne 12 -suunnitelma ja siihen liittyvä Väyläviraston investointiohjelma tuovat kauan kaivattua pitkäjänteisyyttä maantieinvestointeihin. Investointiohjelma sisältää erittäin tärkeitä hankkeita, mutta niitä on jäänyt myös sen ulkopuolelle. ELY-keskuksen näkökulmasta suurten hankkeiden nimeäminen investointiohjelmaan on järkevää, mutta pienten hankkeiden nimeämiselle ei nähdä tarvetta. Niiden nimeäminen lisää hallinnollista työtä, koska Väylävirasto tekee päätökset hankkeista, vaikka paras tietämys pienten hankkeiden ohjelmoinnista ja vaikuttavuudesta on kullakin ELY-keskuksella.

ELY-keskus toivoisi, että TEN-T ydinverkkokäytävän laajennus pohjoiseen otettaisiin paremmin huomioon tulevissa Liikenne 12 -suunnitelman ja investointiohjelman päivityksissä. Lisäksi naapurimaiden, erityisesti Pohjois-Ruotsin, investoinnit tulevat lisäämään kiinnostusta ja liikennettä pohjoiseen.

Talousarvioesitykseen ei sisälly uusia alkavia maanteiden kehittämishankkeita Lapissa.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt yksikön päällikkö Olli Mourujärvi ja ratkaissut ylijohtaja Jaakko Ylinampa.

Jakelu Kaisa Iso-Sipilä, eduskunta

Tiedoksi Lapin ELY-keskuksen L-vastuualueen johtotiimi

Tämä asiakirja KEHA/5577/2021 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument KEHA/5577/2021 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Mourujärvi Olli 27.10.2021 08:18

Ratkaisija Ylinampa Jaakko 27.10.2021 09:12